

29 november 2019. Pro-democratie-demonstranten voor het Britse consulaat in Hongkong. Sommigen tonen de afbeelding van Simon Cheng, de consulaat-werknemer die door China werd gearresteerd en naar Engeland vluchtte

De uittocht uit Hongkong

‘Ik wás geen activist. Maar ben dat nu wel’

De exodus uit Hongkong is in volle gang. Tienduizenden mensen hebben inmiddels een British National Overseas-visum aangevraagd. Ook Taiwan is populair. ‘Ik voel me schuldig omdat ik de strijd opgeef en mensen achterlaat die niet weg kunnen.’ **Joan Veldkamp**

Met afgrijzen ziet Simon Cheng (30) hoe het net zich sluit om politici, academici en actievoerders die op de barricades stonden in de strijd voor de vrijheden van de Hongkongers. Eén voor één worden ze berecht en opgesloten, als ze niet al naar het buitenland zijn vertrokken. Cheng, activist tegen wil en dank, is een van de medeoprichters van ‘Hong Kongers in Britain’. De organisatie biedt hulp aan mensen die met een BNO-visum naar Engeland komen om een nieuw leven te beginnen.

Hongkongers die voor 1 juli 1997 zijn geboren – de Britten droegen de kroonkolonie toen over aan China – kunnen vanaf 31 januari online zo’n visum aanvragen, ook voor gezinsleden. Ze krijgen een werkvergunning voor vijf jaar en komen daarna in aanmerking voor de Britse nationaliteit. Half maart stond de teller al op 27.000 aanvragen (recentere cijfers zijn niet beschikbaar). Beijing is woedend over deze

‘grove inmenging in Chinese aangelegenheden’ en dreigt met repercussies.

De Britse regering gaat ervan uit dat er in totaal ruim driehonderdduizend Hongkongers richting Engeland zullen komen. ‘Maar ik denk dat het er veel meer zullen zijn’, zegt Cheng via Zoom. Met zijn Taiwanese vriendin woont hij in een bescheiden appartement vlak bij het Royal Park. Ze leefden een tijd van spaargeld; inmiddels heeft zijn vriendin een baan bij een bank en werkt Cheng als freelancer.

Hij kwam in december 2019 aan in Londen en stortte zich meteen vol overgave op zijn nieuwe leven. ‘Er was gelukkig nog geen corona en Londen was in kerstfeer. We winkelden in Regent Street, gingen naar een kerstconcert in de Royal Albert Hall, naar de kerk in onze buurt en de pubs waren open. Het hielp me om de zinnen te verzetten.’ Cheng, geboren en getogen in Hongkong, werkte daarvoor twee jaar voor het Britse

consulaat als handelsattaché. Hij was getuige van de massademonstraties in Hongkong toen hoofdbestuurder Carrie Lam – ‘de marionet van Beijing’ – de uitleveringswet wilde invoeren. Hongkongers zouden ook in China kunnen worden berecht. Zeker twee miljoen mensen – jong en oud – gingen uit protest de straat op. Op verzoek van het consulaat bracht Cheng verslag uit van de demonstraties.

In augustus 2019 reisde hij met de trein naar een zakelijke conferentie in Shenzhen in China, net over de grens met Hongkong. Naast het afhandelen van zakelijke besloomingen bezocht hij daar ook – met medeweten van het consulaat – de familie van een vriend die was gearresteerd tijdens een van de demonstraties. Dat bleef niet onopgemerkt. Op de terugweg werd hij in Hongkong opgepakt op Kowloonstation door drie Chinese agenten in burger en teruggestuurd naar China. De autoriteiten hielden hem vijftien dagen vast op een geheime plaats en mishandelden hem. Cheng werd vastgebonden op een stoel, geslagen en aan kettingen opgehangen. Ook moest hij het Chinese volkslied zingen om wakker te blijven en de verhoorders trokken zijn smartphone met beelden van de demonstraties leeg.

Inmiddels waren de Britten op de hoogte van zijn detentie en Cheng werd wereldnieuws. Dat bespoedigde zijn vrijlating. Maar eerst werd hij gedwongen tot een bekentenis. Hij moest op video verklaren dat hij zijn moederland had verlaten en dat hij een prostituee had bezocht, wat officieel is verboden in China. Dit is een beproefde tactiek als de Chinese autoriteiten iemand aan de schandpaal willen nagelen. Ook werd hij beschuldigd van opruiing.

Eenmaal terug in Hongkong deed hij zijn relaas op het consulaat om linea recta naar Taiwan uit te wijken met zijn vriendin. ‘Ze wilden mijn carrière, mijn reputatie en mijn toekomst ruïneren ook al had ik niets illegaals gedaan’, vertelt Cheng. ‘Ik noemde mezelf Chinees, ik sprak me niet uit voor een onafhankelijk Hongkong, ik stond niet op de barricades en was geen activist. Maar door wat er is gebeurd ben ik dat wel geworden.’

Uiteindelijk gaven de Britten hem een visum op humanitaire gronden. De angst over zijn detentie zat diep en eenmaal in Londen kreeg Cheng psychologische begeleiding van het Britse leger. Die wordt ook gegeven aan teruggekeerde militairen om te voorkomen dat ze na hevige gevechten een posttraumatische stressstoornis ontwikkelen. ‘De eerste maanden in Engeland wist ik zeker dat de Chinese geheime dienst me nog steeds in de gaten hield. Nu kan ik dat beter loslaten.’

Cheng moest het contact verbreken met zijn ouders om hen niet in een benarde positie te brengen. ‘Ze zijn te oud om met dit soort zaken te kunnen dealen. In ons laatste telefoongesprek vroeg ik mijn moeder of ze lastig werd gevallen. Ze antwoordde diplomatiek: “En als dat zo zou zijn, zou jij daar iets aan kunnen veranderen?” Toen wist ik dat de autoriteiten via